

Романюха М. В.,*кандидат філологічних наук,**доцент кафедри філології та мовних комунікацій
Дніпровського державного технічного університету*

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ВИКЛИКИ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ

Анотація. У статті представлено короткий огляд перекладацьких викликів англomовних публіцистичних текстів, прокоментований на прикладі фрагментів публікацій таких якісних видань як TIME, The Guardian, Economist, The New York Times та інші.

Функціональне призначення публіцистичного тексту висуває його на перший план в університетській підготовці перекладачів, адже виступає ключовим у пізнанні іншої культури та пропонує такий широкий діапазон перекладацьких труднощів лексико-семантичної, структурно-граматичної та функціонально-стилістичної природи, який важко знайти в інших текстотипах. Залучення публіцистики у тренування перекладачів – запорука ефективного формування в них фахових компетентностей.

В жанрово-стилістичному відношенні публіцистичний текст представлений неоднорідним набором жанрів: новини, інтерв'ю, коментар, огляд, есе та памфлети. Публіцистичний текст є синкретичним у мовному плані. Перелік яскравих мовних рис публіцистичного тексту – поєднання мовних ознак художнього, науково-популярного та розмовного стилів, висока кількість загальноновживаних та спеціальних термінів, асоціативні ресурси мови, іншомовні запозичення, різноманітні синтаксичні конструкції – однак, не є усталеним набором мовних ознак для кожного жанру публіцистичного стилю, це скоріше діапазон ознак, які у різній мірі притаманні різним текстотипам.

Публіцистичний текст містить розмаїття перекладацьких викликів. Обробка лексики широкої семантики сприяє розвитку навичок контекстуального аналізу, шліфує когнітивні навички узагальнення та конкретизації. Використання частотної лексики побутового спілкування реалізує принцип стилістичної різноманітності лексики і потребує врахування прагматичного контексту. Публіцистичні тексти як «тестувальний майданчик» нової лексики англійської мови пропонують захопленому філологу також і особливе інтелектуальне задоволення – відтворення нової, влучної, компактною лексичної одиниці. Серед типових структурних рис зазначимо персоніфікацію у позиції підмета, яку при перекладі українською варто відтворювати обставиною. Окрім загальних проблем публіцистичного тексту, у такому жанрі як інформаційно-аналітична стаття, зокрема, у заголовку, використовується дещо ширший репертуар мовних засобів, які є перекладацькими викликами комплексного характеру – прояви гри слів, стилістична конвергенція тощо.

Ключові слова: публіцистичний текст, інформаційно-аналітична стаття, семантика, лексика широкої семантики, оказіоналізм, персоніфікація, гра слів, конвергенція.

Постановка проблеми. З огляду на своє функціональне призначення публіцистичний текст посідає центральне місце в університетській підготовці перекладачів, адже висту-

пає ключовим у пізнанні іншої культури та пропонує такий широкий діапазон перекладацьких труднощів лексико-семантичної, структурно-граматичної та функціонально-стилістичної природи, який важко знайти в інших текстотипах. В свою чергу, залучення текстів жанрового розмаїття публіцистики та долання її перекладацьких викликів роблять неоціненний внесок в формування фахових компетентностей майбутнього перекладача [1].

Публіцистичний текст відіграє ключову роль у функціонуванні будь-якого соціуму. Виступаючи посередником між різними прошарками суспільства, вони забезпечують інформаційну комунікацію та ідеологічний обмін, тому мас-медіа не дарма приписують потужні освітні, світоглядні функції. Завдяки розвитку засобів масової комунікації трансляція інформації стало всеохоплюючим, вплив ЗМІ здатен досягти всіх соціальних спільнот [2]. У різні часи проблемами лінгвістичних досліджень стилю засобів масової інформації займалися такі вчені як І. Серебрянська, П. Серіо, Р. Ходж, І. Шевченко, Дж. Юл та інші.

В жанрово-стилістичному відношенні публіцистичний текст неоднорідний, зазвичай його представляють такі жанри як новини, інтерв'ю, коментар, огляд, есе та памфлети [3; 4; 5]. Ключовим для розуміння мовної природи публіцистичного тексту є його синкретичний характер. Серед яскравих рис публіцистичних текстів відзначають наступне: поєднання фактичної, емоційної та естетичної інформації; яскрава виразність авторського «Я». У плані мовних засобів це віддзеркалюється поєднанні мовних ознак художнього, науково-популярного та розмовного стилів; високій кількості загальноновживаних та спеціальних термінів; асоціативних ресурсів мови; іншомовних запозичень; різноманітним синтаксичним конструкціям [5]. Однак важливо зауважити, що цей перелік не є усталеним набором мовних ознак для кожного жанру публіцистичного стилю, це скоріше діапазон ознак, які у різній мірі притаманні різним текстотипам.

Важко переоцінити значущість використання оригінальних матеріалів лінгвосоціокультурного характеру для вдосконалення процесу формування англomовної комунікативної компетентності студентів-філологів [6, с. 64].

Для практичної роботи перекладача врахування жанрової специфіки вихідного тексту є критично важливим. У фундаментальній розробці Л.М. Черноватого «Методика викладання перекладу» підкреслено значущість стилістичного аналізу тексту на передперекладацькому етапі роботи. Аналіз має розвивати в студентів (серед інших навичок):

– «уміння розуміти і тлумачити текст оригіналу з врахуванням норм мовленнєвої та не мовленнєвої поведінки носіїв

мови оригіналу (правила, традиції, норми спілкування в мові оригіналу у відповідній сфері; співвідношення предметних та інших знань автора тексту оригіналу та адресата тексту перекладу, наявність та характер імплікатур в тексті оригіналу);

– уміння аналізувати текст оригіналу: розпізнавати типи текстів та мету їх авторів; аналізувати чинники, що впливають на переклад (інтенція автора тексту, обставини створення останнього; адресати; тип інформації, закладеної в тексті оригіналу; їх щільність; жанр; лінгвістичні і структурні особливості тексту оригіналу ...)» [7, с. 130].

Мета статті – запропонувати короткий огляд перекладацьких викликів англійських публіцистичних текстів. Джерелами фактичного матеріалу виступають такі якісні видання як TIME, The Guardian, Economist, The New York Times та інші.

Виклад основного матеріалу. В першу чергу, робота з публіцистичними текстами надає філологічній молоді поле для спостережень за лексикою широкої семантики, яка охоплює весь діапазон жанрових різновидів публіцистичних текстів. Ця робота сприяє розвитку навичок контекстуального аналізу, кристалізує вміння підбирати адекватні відповідники, розвиває стилістичну гнучкість, шліфує когнітивні навички узагальнення та конкретизації. Приміром, через широту контекстуального семантичного потенціалу дієслова *expose* та його деривату – іменника *exposure* – переклад українською завжди вимагатиме особливої уважності до контексту. А подекуди, жоден з варіантних відповідників не задовольняє норми сполучуваності і варто інтерпретувати зміст в цілому, запропонувавши оказіональні відповідники (... *остерігався такої уваги медіа до своєї родини / уникав публічності відносно своєї родини*):

The magnitude of these responsibilities and the rigours of the job have often weighed heavily on office holders. When Bill Clinton called William Perry, then deputy secretary of defence, to offer him the top job, he initially turned it down, ground down by his year in the Pentagon and wary of exposing his family to the press [8].

Палітра значень в деяких лексичних одиницях настільки широка, що може частково розкриватися навіть у межах однієї статті. Приміром, у двох фрагментах йде мова про страшні пожежі в агломерації Лос-Анджелеса, США, починаючи з 7 січня 2025 року. Дієслово *to feed* у першому фрагменті представлено у значенні *наповнювати, накачувати*, а в другому – у більш абстрактному значенні *збурювати, викликати*:

The hydrants are fed by three one-million gallon tanks in the Pacific Palisades hills. Those were not meant to work alone, however, but rather to be supplemented by water from firefighting aircraft that, in this case, couldn't fly in the cyclonic Santa Ana winds [9].

But there are bigger – far bigger – factors at play in the disaster, factors that have less to do with local politics and institutional preparedness and more to do with the existential matter of a planet grown sickly from climate change. A crisis that is feeding more and bigger storms and causing more and greater destruction – destruction that lawmakers and other leaders, here and around the world, still seem unable to muster the will to address [9].

При відтворенні публіцистичних текстів певним викликом може стати частотна лексика побутового спілкування. Її використання реалізує принцип стилістичної різноманітності лексики, притаманний публіцистиці. У наступному фрагменті

обговорюється чутлива тема корисних копалин, де видобуток міді дещо евфемістично названо *rarely a pretty process*:

Copper is mined in many parts of the world, and it's rarely a pretty process. From the western U.S. to South America to Central Africa, copper mining has left colossal pits full of toxic waste and fouled enormous swathes of land and waterways [10].

Вживання епітета *pretty* викликає відчуття різкого логічного контрасту, адже процес видобутку копалин не розглядається з позицій естетичної привабливості, навпаки – зазвичай від видобутку страждає довкілля, він є руйнівним та подекуди неетичним. Прикметники на позначення зовнішнього вигляду сприймаються у цьому контексті дещо недоречними, стилістично неприйнятними, отже є джерелом стилістичного контрасту. Буквальний переклад одним з прямих відповідників буде неточним та стилістично недоречним. Варто спробувати застосувати антонімічний переклад та підібрати прикметник з маркером *розмовне*, приміром, «...це зазвичай **доволі брудна справа**».

Широкий лексичний репертуар і виразна тенденція інформаційних медіа до економії мовних засобів запрошують студента-філолога до перегляду і розширення своїх знань частотної лексики, семантичний об'єм якої, здавалося б, добре відомий. У статті про наслідки майнингу криптовалют для населення країни вжито, на перший погляд, нейтральний іменник *price*. Втім, з підвищенням мовної компетентності молодь дізнається і про метафоричне словникове тлумачення цього іменника – *the unpleasant results that you must accept or experience for getting or doing something*:

Bitcoin mines cash in on electricity – by devouring it, selling it, even turning it off – and they cause immense pollution. In many cases, the public pays a price [11].

Для створення успішного тексту-продукту перекладу варто удосконалювати також знання про синтаксис, стилістику публіцистичного тексту мови перекладу. Приміром, у наступному фрагменті може з'явитися спокуса відтворити типи речень і видо-часові форми дієслів оригіналу. Однак, вони здебільшого звучатимуть штучно для українського читача (*лагуни, які є домівкою.. рослинність, яка годує... спосіб життя, наслідований.. (?)*), який би був вдячний за трансформацію активних форм у пасивні, і навпаки:

The lithium-ion batteries that power most electronics are made with lithium (of course), nickel, and cobalt. One of the world's biggest sources of lithium is Chile's Atacama desert, where the mines are sucking up so much underground water that many scientists and Indigenous people fear they are drying out the delicate ecosystem. Lagoons that are home to rare flamingos; vegetation that feeds goats, sheep, and guanacos; and a way of life followed by Indigenous Atacameño communities for thousands of years may all be in danger [10]. – ... *лагуни з рідкісними фламінго; рослинність, якою харчуються кози, вівці та гуанако; і спосіб життя корінних громад Атакамен'ю, що існує тисячоліттями*, – усе це може бути під загрозою.

Публіцистичні тексти часто розглядають в якості «тестувального майданчику» для нової лексики англійської мови. За умов комунікативної затребуваності, влучності і прозорості внутрішньої форми в певних новітніх одиницях є шанс закріпитися у лексичній системі. Серед найбільш динамічних зазвичай згадують тенденцію до створення блендів, телескопічних утворень [12 с. 21], [13 с. 41; 14 с. 26]. Для захопленого філолога

відтворення нової, влучної, компактної лексичної одиниці – особливе інтелектуальне задоволення:

There's a group of women on the internet who exist in contrast to the struggling moms who spent the Covid quarantines screaming: momfluencers, women with social media followings in the tens of thousands or even millions who offer tips and inspiration to their fellow moms [15].

Структурні аспекти англійського речення потребують зусиль, особливо, якщо мова йде про персоніфікацію у позиції підмета. Практики перекладу радять трансформувати підмет англійського речення в обставину в українському (*Впродовж вихідних вони уповільнилися...*), аби не відчувалася штучність граматичної структури [16]:

Last week, isolated gusts, especially in the Santa Monica Mountains, reached 100 mph. The weekend saw some easing back, but Wed. Jan. 15 and Thurs. Jan. 16 are expected to see winds back up to 65 mph [17].

Окремої уваги заслуговує опрацювання заголовків публіцистичних матеріалів. Прагнучи емоційної виразності, динамічності і жвавості тексту, журналісти стимулюють увагу читачів широким використанням елементів гри слів [18]. Аби відтворити ефект такого кмітливо підготовленого «сусідства» слів, необхідно мати високу мовну ерудицію, а також напрацьований репертуар перекладацьких прийомів:

Champagne makers say sales losing fizz amid global gloom and changing habits

Shipments fell nearly 10% last year with French firms blaming economic and political anxiety, and cheaper drinks [19].

Квінтесенцією перекладацьких труднощів може стати майстерно складений заголовок інформаційно-аналітичної статті, автор якої вільний висловлювати оцінку, пропонувати точку зору, критикувати – проявляти увесь спектр індивідуальних вражень і саме в такій мовній формі. Конструюючи заголовки статті про події навколо інавгурації нового президента США Дональда Трампа для журналу TIME, авторка залучила широку палітру стилістичних ресурсів англійської: тематичну алузію – відомий колишній слоган компанії Facebook («Move fast and break things»), ідіоматику (*to kiss someone's ring*), розмовні елементи (*bro*), розгорнуту метафорику підлабузництва (*inauguration derby, to suck up, knee-bending gestures*). Загальну критичну імплікацію стосовно поспішних дій технологічних гігантів – Джеффа Безоса, Ілона Маска та Марка Цукерберга – підтримано швидким ритмом заголовку за рахунок переважно односкладових слів. Завдяки такій потужній конвергенції в'їдлива іронія авторки не пройде непоміченою, а на перекладача чекають тортури. Таку комплексну задачу вирішують з урахуванням усієї семантичної глибини, розлогості метафорики, унікального соціально-політичного контексту, ритмічної структури заголовку та норм мови перекладу:

Move fast, break things – sprint to kiss Trump's ring. It's the tech bros inauguration derby

Zuckerberg, Musk and Bezos are falling over themselves to suck up to the incoming president. And he's just as keen to let them.

Over the past month, we've learned that Donald Trump's inauguration fund has received million-dollar donations from, among others, Google, Meta overlord Mark Zuckerberg, Amazon founder Jeff Bezos, OpenAI CEO Sam Altman and Apple boss Tim Cook. Hard to know whether it's encouraging or quite the opposite

to find them being so public about it. Traditionally when industrialists have made knee-bending gestures to incoming self-confessed authoritarians, they've preferred to do it in a back room somewhere, rather than on a publicly available list that also risks implying they like Carrie Underwood's music [20].

Висновки. Функціональне призначення публіцистичного тексту висуває його на перший план в університетській підготовці перекладачів, адже виступає ключовим у пізнанні іншої культури та пропонує такий широкий діапазон перекладацьких труднощів лексико-семантичної, структурно-граматичної та функціонально-стилістичної природи, який важко знайти в інших текстотипах. Тож, залучення текстів жанрового розмаїття публіцистики та долання її перекладацьких викликів роблять неоціненний внесок в формування фахових компетентностей майбутнього перекладача.

В жанрово-стилістичному відношенні публіцистичний текст представлений неоднорідним набором жанрів: новини, інтерв'ю, коментар, огляд, есе та памфлети. Ключовим для розуміння мовної природи публіцистичного тексту є його синкретичний характер. Важливо, що перелік яскравих мовних рис публіцистичного тексту – поєднання мовних ознак художнього, науково-популярного та розмовного стилів, висока кількість загальноновживаних та спеціальних термінів, асоціативні ресурси мови, іншомовні запозичення, різноманітні синтаксичні конструкції – не є усталеним набором мовних ознак для кожного жанру публіцистичного стилю, це скоріше діапазон ознак, які у різній мірі притаманні різним текстотипам.

Робота з публіцистичними текстами надає філологічній молоді, насамперед, поле для спостережень за лексикою широкої семантики, сприяє розвитку навичок контекстуального аналізу, кристалізує вміння підбирати адекватні відповідники, розвиває стилістичну гнучкість, шліфує когнітивні навички узагальнення та конкретизації. Частотна лексика побутового спілкування реалізує принцип стилістичної різноманітності лексики і також потребує значних когнітивних зусиль при відтворенні. Розмаїття okazionalizmів як прояв вербокреативної пластичності англійської мови яскраво проявляється у публіцистиці, а від перекладача вимагає гнучкості. Серед інших яскравих рис варто відзначити структурні виклики синтаксису, що вимагають удосконалення знань про стилістику публіцистичного тексту мови перекладу, персоніфікацію, елементів гри слів, стилістичну конвергенцію.

Література:

1. Стандарт вищої освіти України : перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність 035 «Філологія». Бачинська Г. В., Бистров Я. В., Біскуп І. П., Бондар Л. В., Казимирова І. А., Христіанінова Р. О. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2019. 18 с.
2. Бурковська З. С., Бінкевич О. М. Риторичні засоби впливу в текстах англійських ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 35 (74) № 1 2024. Частина 1. С. 95–99.
3. Гайдук, Н. А., Хоровець В. Є. Лінгвістичні особливості англійських медійних текстів та способи їх перекладу українською мовою. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 1, вип. 27. С. 164–169.
4. Нетребя М. М. Стилістичні особливості публіцистичних текстів. *Інформаційне суспільство*. 2015. Вип. 22. С. 6–10.
5. Ruda, A. V. The translating peculiarities of English publicist texts into the Ukrainian language. *Львівський філологічний часопис*, (10), 2021. С. 120–124.

6. Пахомова Т.О., Сенченко Я.С. Формування англomовної комунікативної компетентності студентів-філологів в умовах лінгвокультурного підходу. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2013, № 1 (5). С. 59–64.
7. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.
8. How hard is it to run the Pentagon? URL: <https://www.economist.com/united-states/2025/01/12/how-hard-is-it-to-run-the-pentagon> (Дата звернення: 15.02.2024).
9. Kluger J. L.A. Fires Show the Reality of Living in a World with 1.5°C of Warming. URL: <https://time.com/7205644/los-angeles-california-fires-climate-change/> (Дата звернення: 11.03.2024).
10. Beiser V. The True Cost of Black Friday. URL: <https://time.com/7198911/black-friday-real-cost/> (Дата звернення: 20.02.2024).
11. Dance G.J.X. The Real-World Costs of the Digital Race for Bitcoin. URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/09/business/bitcoin-mining-electricity-pollution.html?searchResultPosition=6> (Дата звернення: 05.03.2024).
12. Бех П. А., Біркун Л. Б. Деякі тенденції у розвитку телескопічних слів сучасної англійської мови : навч. посіб. Київ : НМК ВО, 1992. 60 с.
13. Єнікєєва С. М. Роль телескопії в збагаченні лексики сучасної англійської мови. *Вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2010. Вип. 8. С. 40–46.
14. Зацний Ю. А., Янков А. В. Лексичні та фразеологічні інновації англійської мови : англо-український словник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 273 с.
15. Grose J. Why Are Momfluencers So Good at Worming Their Way Into Your Brain? URL: <https://www.nytimes.com/2022/11/22/opinion/influencers-moms-parenting.html> (Дата звернення: 15.03.2024).
16. Багач І. Г., Будз І. Ф., Новосад Ю. І. Труднощі перекладу, зумовлені граматичними особливостями англійської мови. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Том 33 (72). № 5. Ч. 1. С. 98–102.
17. Kluger J. How dangerous winds fuel Los Angeles fires. URL: <https://time.com/7206942/los-angeles-wildfires-wind-science/> (Дата звернення: 20.03.2024).
18. Лазаренко С. В., Назаренко О. М. Мовна гра в сучасному газетному тексті: особливості реалізації та функціональне навантаження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 32 (71). № 1. Ч. 1. 2021. С. 49–54. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.1-1/09>
19. Cole D. Champagne makers say sales losing fizz amid global gloom and changing habits. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/jan/19/champagne-makers-sales-losing-fizz-global-gloom-changing-habits> (Дата звернення: 17.03.2024).
20. Hyde M. Move fast, break things – sprint to kiss Trump’s ring. It’s the tech bros inauguration derby. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/jan/14/zuckerberg-musk-bezos-trump-inauguration> (Дата звернення: 17.03.2024).

com/commentisfree/2025/jan/14/zuckerberg-musk-bezos-trump-inauguration (Дата звернення: 17.03.2024).

Romaniukha M. Challenging aspects of translating English journalistic texts

Summary. The article provides a brief overview of the translation challenges of English-language journalistic texts, exemplified by text fragments of publications from such high-quality platforms as TIME, The Guardian, Economist, The New York Times and others.

The functional purpose of the journalistic text puts it at the forefront of university training of translators, as it holds the key to awareness of a different culture and offers such a wide range of translation difficulties of lexical-semantic, structural-grammatical and functional-stylistic nature, which is difficult to find in other text types. Involving journalistic texts in the training of translators guarantees effective development of professional competencies in them.

In terms of genre and style, the journalistic text is represented by a heterogeneous set of genres: news, interview, comment, review, essay and pamphlet. The journalistic text is synergetic in terms of its linguistic nature. The list of distinctive linguistic features of a journalistic text – a combination of belles-lettres, popular science and colloquial styles, a large number of commonly used and specialized terms, figurative language resources, foreign borrowings, various syntactic constructions – however, is not an established set of linguistic features for each genre of journalistic style, it is rather a range of features that are inherent to different text types to a varying degree.

A journalistic text offers a variety of translation challenges. Processing vocabulary of broad semantics promotes contextual analysis skills, polishes cognitive skills of generalization and concretization. Frequent vocabulary of everyday use exemplifies the principle of stylistic diversity of vocabulary and presupposes thorough consideration of the pragmatic context. Journalistic texts as a “testing ground” for new English vocabulary also offer a keen philologist a special intellectual pleasure – the reproduction of a new, witty, compact lexical unit. Among the typical structural features, we note personification as the sentence subject, which is supposed to be reproduced by a circumstance in the Ukrainian language. In addition to the general problems of a journalistic text, such genre as informational and analytical article, in particular, the title, offers a somewhat broader repertoire of linguistic means, which are translation challenges of a complex nature – elements of wordplay, stylistic convergence, etc.

Key words: journalistic text, informational and analytical article, semantics, vocabulary of broad semantics, non-words, personification, wordplay, stylistic convergence.